

от време или изцяло се вместила определено с термина "емигрантска литература". През март 1803 г. Софроний по принуда се установява в Букурещ и остава там до края на живота си като политически емигрант. Всичко, сътворено или преведено от него - "Житие и страдания грешного Софрония", "Книга за трите религии", "Гражданско позорище" - отговаря на критериите, за да бъде включено към емигрантската литература.

С други показатели обаче трябва да оценяваме онази литература, създадена от Одеския литературен кръг. В началото на 40-те години на XIX в. в Одеса са Н. Геров, Д. Чинтулов, Ив. Богоров, Б. Петков... Тук Геров пише интимната си лирика, поемата "Стоян и Рада", прави първите си преводи. Д. Чинтулов създава стихотворенията "Възпоминание", "Къде си вярна ти любов народна?", "Стани, стани, юнак балкански". Богоров пише стихотворната творба "Отечество", превежда "Математическа география" /1842/ и "Всеобща география за децата" /1843/ от В. Бардовски, съставя и издава "Български народни песни и пословици" /1842/, опонира на Н. Геров с брошурата "Нещо за няколко думи за преводът на Математическата география" /1842/, отпечатва "Първичка българска граматика" /1844/. Геров, Чинтулов, Богоров нямат намерение да останат в Русия като емигранти. И тримата, след завършване на образованието си, се завръщат в България. Може ли в такъв случай написаното, преведеното и издаденото от тях в Русия да се нарече "емигрантска литература"? След като и стихотворенията на Геров и Чинтулов, останали в ръкопис, стават известни след завръщането им в България. Става въпрос следователно за литература, създадена в един от големите български чуждестранни центрове, която само по географски параметри, в зависимост от **временното пребиваване** на нейните автори е свързана с Одеса.

Не така стои въпросът с творчеството на Елена Мутева. Родена през 1825 г. в Калофер, тя израства и учи в Одеса, тъй като семейството ѝ емигрира в този руски град, прогонено от кърджалийски нашественици. Налице са показатели, които дават основание да се говори за политическа емиграция, към която по стечение на обстоятелствата принадлежи и Елена Мутева. С Одеса е свързано и цялото ѝ творчество - и двете ѝ стихотворения "Бог" и "Басня", и преводът на "Райна, българска царкиня" /1852/ от А. Ф. Велтман, и сборникът с народни умотворения "Турски приказки". Но Мутева принадлежи към Одеския литературен кръг; написаното от нея кореспондира с духа на този кръг, най-вече със създаденото от Н. Геров. И само буквалното робуване на термина "емиграция" дава формалното основание да причислим нейните творби към така наречената "емигрантска литература".

С Одеса, където завършва Херсонската семинария, е свързано и творческото развитие на Друмев. Тук той написва двете си повести - "Нещастна фамилия" и "Ученик и благодетели", които не могат да бъдат причислени към емигрантската литература, тъй като авторът им е отседнал в големия черноморски град, за да продължи образованието си. И след завършване на Киевската духовна академия се установява в Браила. Но това става не по **принуда**, а по **личен избор** - като щатен сътрудник на Българското книжовно дружество. В такъв смисъл той не може